

Tudománynépszerűsítő cikkek, recenziók

- Akik előttünk jártak. 130 éve született Vári Albert teológiai tanár. *Unitárius Közlöny* (a továbbiakban *UK*), 1998. augusztus–október 8–10. sz., 6.
- Akik előttünk jártak. 100 éve született Lőrinczi László. *UK* 1998. november–december 11–12. sz., 6–7.
- A 2000. esztendő Unitárius Naptárának hátlapjára. *UK* 2000. január–február 1. sz., 6.
- Egyház és média. *UK* 2000. március–május, 2. sz. 9–11.
- Egyház és média. *UK* 2000. június–augusztus 3. sz. 11.
- Gaal György: Múzsák és erények jegyében. Dolgozatok Erdély unitárius múltjáról. Kolozsvár 2001. *KerMagv* 2001. 304–308.
- Az aratnivaló sok... Gondolatok az Unitárius Kislexikonról. *UK* 2001. április–június 2. sz.
- Szükségünk van a mítoszokra. *UK*, 2001. október–december 4. sz., 14–15.
- Szent-Iványi Sándorra emlékezünk születésének századik évfordulóján. *UK* 2002. január–február 1. sz., 5–6.
- Pákey Józsefre emlékezünk halála kétszázadik évfordulóján. *UK* 2002. március–április 2. sz., 15.
- John Paget János részvétele az 1848–49-es szabadságharcban és forradalomban. *Unitárius Élet* 2002. március–április 2. sz., 11–13.
- Lawrence & Nancy Goldstone: Out of the Flames. The Story of One of the Rarest Books in the World, and How It Changed the Course of History. *KerMagv* 2003, 222–224.
- Erdély unitárius fejedelme. *UK* 2004. január–február 1. sz., 7–8.
- Főhajtás az észak-amerikai utazó sírjánál. *UK* 2004. július–augusztus 4. sz., 6–7.
- Isten és ember szolgálatában. Erdő János emlékezete. Szerkesztette Szabó Árpád, Erdélyi Unitárius Egyház, Kolozsvár 2007. 332. *Református Szemle* 2007. 440–442.

COETUS THEOLOGORUM,

Pápa, 2007. július 23–28.

Idén a Pápai Református Teológiai Akadémián konferenciázott a Kárpát-medencei református teológiák tanári karainak munkaközössége, a Coetus Theologorum. A minden évben megtartott rendezvény témája ezennel a lelkészképzés és lelkésztovábbképzés volt. A kérdéskör megtárgyalása mindenekelőtt a Magyarországi Református Egyház és teológiai számára volt égető, és ezért sürgős rendezésre várt. A kolozsvári és komáromi teológiák tanárképviselője inkább csak az együttgondolkodás és tanácskozás szintjén kapcsolódhattak be a téma megbeszélésébe. Tény azonban, hogy a magyarországi lelkészképzés és lelkésztovábbképzés kérdései nem voltak idegenek a kolozsvári tanárok számára. Az erdélyi kezdeményezések, tapasztalatok és gondok nagyon hasonlítanak a magyarországiakhoz. Így mindaz, ami megfogalmazódott, mintául szolgálhat majd Erdélyben is.

A konferenciára hivatalosak voltak a Magyarországi Református Egyház püspökei és főgondnokai, hogy hozzászólhassanak a megfogalmazott javaslatokhoz, s hogy a

Coetus Theologorum a Zsinat elé terjeszthesse ezeket az ügy minél hamarabbi törvényes szabályozása érdekében.

A tanácskozást Szűcs Ferenc (budapesti Károli Gáspár Egyetem rektora, a Hittudományi Egyetem tanára) előadása nyitotta meg: *Lelkészképzés a 21. században* (július 24.). Az előadás a következő kérdésekre tért ki: a lelkészképesítő vizsga célja; a lelkészképesítő vizsgára való állás feltétele (a teológiai záróvizsga követelményeinek kidolgozása és összehangolása a teológiai karok, illetve akadémiák feladata, éspedig a Zsinati Felsőoktatási Bizottság koordinálásával); a vizsga részei és részletei, illetve a lelkészképesítő vizsgát bevevő Zsinati Lelkészképesítő Bizottság összetétele (A Magyarországi Református Egyház kerületeinek elnöksége; kerületenként 2 zsinati tag, teológiai karokként/akadémiáknként 2–2 kiküldött és a továbbképző intézetek képviselői) és működése. Az előadást a délelőtti és délutáni műhelymunka követte.

A következő napi előadó Fazakas Sándor rektor volt (Debreceni Református Hittudományi Egyetem), aki felvázolta a magyarországi református lelkészképzés történelmi előzményeit és jogi hátterét, majd pedig a tiszántúli lelkészképzés és továbbképzés eddigi tapasztalatait, újabban gyakorolt módozatait ismertette. Akárcsak az előző napon, az előadás után műhelymunka következett, melyen előbb minden Teológia képviselője beszámolt a kerületükben folyó lelkészképzésről, és a résztvevők megfogalmazták a zsinati szabályozáshoz szükséges javaslataikat. A Magyarországi Református Egyház püspökei elé terjesztett javaslatok (július 26.) végső formája a következő:

Coetus Theologorum javaslata a Lelkészek jogállásáról című törvénytervezethez a lelkésztovábbképzés tárgyában

1. Elvi szempontok

A lelkipásztor részvétele a *szervezett formában* történő továbbképzésben *szolgálati/hivatali* kötelessége a 60. életév betöltéséig. A lelkésztovábbképzés célja: a lelkész szakmai kompetenciájának elmélyítése, a teológiai tudomány legújabb eredményeinek megismerése, új szolgálati területekre való specializálódás, a gyakorlati szolgálat terén jelentkező kérdések és kihívások reflektálása.

A lelkészt megilleti évente 8 nap fizetett tanulmányi szabadság. Ebből min. 3 munkanap szervezett továbbképzés keretében teljesítendő.

A lelkész szervezett továbbképzés keretében 6 évenként min. 90 kredit (90 óra) megszerzésére kötelezett. A továbbképzés szervezéséről és anyagi feltételeinek megteremtéséről az egyházkerület elnöksége gondoskodik a lelkészképző intézmények, illetve a továbbképző intézetek segítségével.

2. *A továbbképzés formái*

A továbbképzés kötelezettségének a lelkész eleget tehet a Zsinati Református Akkreditációs Bizottság⁹ által véleményezett és jóváhagyott programok látogatásával:

- továbbképző intézetek által szervezett tanfolyamok;
- posztgraduális vagy másoddiplomás képzések (kreditek átszámítására a továbbképző intézet illetékes);
- doktorképzés;
- szakmai konferenciák és szemináriumok;
- a Doktorok Kollégiuma¹⁰ teológiai jellegű szekcióinak munkája.

3. *Számonkérés módja*

Az egyházkerület bizottságot¹¹ állít fel, amely hatévente áttekinti a lelkészek továbbképzésen való részvételét, mulasztás esetén javaslatot tesz a pótlás vagy a szankció módjára, és véleményezi a továbbképző programok tematikáját, koordinálja (szolgálati területeknek megfelelően) a programokra való jelentkezéseket. A továbbképző alkalmakon való részvétel számonkérését és nyilvántartását a püspöki hivatal végzi. A megszerzett krediteket a továbbképző intézet által kiadott tanúsítványok alapján a hivatal rávezeti a lelkész törzskönyvi lapjára. A szervezett lelkésztovábbképzésben való részvétel a pályalkalmasság, illetve a szolgálati jogviszonyban való megmaradás feltétele. Lelkészválasztás alkalmával vagy egyházi tisztségekre való jelölés esetén figyelembe kell venni a szervezett továbbképzésben való részvételt. A továbbképzés elmulasztása kötelezettségmulasztásnak minősül.

4. *Finanszírozás*

A kötelező továbbképző program költségeinek (90 kredit/6 év erejéig) önköltségi részét a gyülekezet, illetve a munkáltató átvállalhatja. Az egyházkerület költségvetésében külön költségvetési tételben biztosít keretet a továbbképzési programok támogatására.

A Coetus javaslatai a Doktorok Kollégiuma átalakítására vonatkozóan

A Coetus Theologorum közössége 2007 nyarán tartott ülésén megállapította, hogy a Doktorok Kollégiuma megfelelő szerkezeti átalakítás nyomán a jövőben hatékonyabban szolgálhatná a teológiai tudományművelés és lelkésztovábbképzés ügyét. Ezért a Coetus közössége a Doktorok Kollégiuma szekcióinak szerkezeti átalakítását javasolja.

Javasoljuk, hogy minden szekció vezetése, szakmai irányítása a lelkészképző tanintézetek kinevezett, aktív egyetemi tanárainak, illetve docenseinek közösségéből kerüljön ki.

⁹ A bizottság a Zsinat Teológiai Bizottságának szakértői albizottságaként működik.

¹⁰ Eldöntésre vár: milyen szervezeti átalakításra van szükség ahhoz, hogy a DC hatékonyan szolgálja a lelkésztovábbképzés ügyét?

¹¹ Tagjai: egyházkerület elnöksége, továbbképző tanfolyamok koordinátora, területileg illetékes lelkészképző intézmények vezetője, területileg illetékes egyházmegye esperese.

Szükségesnek tartjuk, hogy valamennyi szekcióban az említett közösség tagjai irányítsák a műhelymunkát.

Határozott véleményünk szerint egy ilyen átalakítás után a Doktorok Kollégiumának szekciói a lelkésztovábbképzés munkájának fontos szereplőivé válhatnak.

A fentiek mellett az is megfogalmazódott, hogy a teológiai tudományosság érdekében létre kell jönnie egy olyan *referáló bizottságnak*, amely értékeli a Theologiai Szemle, illetve a Református Szemle hasábjain megjelenő tanulmányokat. A kérdésről magyarországi szinten már korábban is tárgyaltak, s a létrehozandó bizottság működésére pénzt különítenek el.

Szükséges a tantárgyreform végrehajtása, és pedig annak figyelembe vételével, hogy az egyház milyen ismereteket és kompetenciákat vár el a végző hallgatóktól.

A hagyományhoz híven a konferencia utolsó napja kikapcsolódásra nyújtott lehetőséget. A résztvevők meglátogatták a Fertő–Hansági Nemzeti Parkot és Sopront.

A következő évi Coetus színhelye Debrecen, ahol – a tervek szerint – tantárgypedagógia lesz a fő téma.

Adorjáni Zoltán